

партнерство, культурне зрушення у бік перегляду ставлення до старіння.

Бібліографія

1. World Population Ageing 2015 report / United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2015. – 164 p.
2. Dobbs R. The world at work: Jobs, pay, and skills for 3.5 billion people / Richard Dobbs, Anu Madgavkar. – McKinsey Global Institute, 2012. – 108 p.
3. Global Aging 2016: 58 Shades Of Gray / Standard & Poor's Financial Services LLC, McGraw Hill Financial, 2016. – 44 p.
4. Harper S. Economic and social implications of aging societies / Sarah Harper // Science. – 2014. – Vol. 346. – Issue 6209. – P. 587-591.
5. Bloom D. The Demographic Dividend. A New Perspective on the Economic Consequences of Population Change / D. Bloom, D. Canning. – Santa Monica, Calif.: RAND Corporation, 2003. – 125 p.
6. Bloom D. Implications of population ageing for economic growth / David E. Bloom, David Canning, and Gunther Fink // Oxford Review of Economic Policy. -2010. – Volume 26. – Number 4. – P. 583–612.
7. Kohlbacher F. The Silver Market Phenomenon. Marketing and Innovation in the Aging Society / F. Kohlbacher, C. Herstatt. – Berlin, Heidelberg : Springer-Verlag, 2011. – 463 p.
8. Dobbs R. No Ordinary Disruption: The Four Global Forces Breaking All the Trends / Richard Dobbs, James Manyika . – New York: Public Affairs, 2016. – 288 p.
9. Why aging matters / National Institute on Aging. U.S. Department of health and human services. – 2007. – Publication No 07-6134. – 26 p.

Наталія КОТИС

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Роман ЦІЩИК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

АНАЛІЗ ЛОГІСТИЧНИХ ДЕТЕРМІНАНТ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ

Сучасна економіка характеризується особливою динамічністю і надзвичайною складністю процесів, які у ній розгортаються. Зміцнення ринкових відносин, зростання товароспоживання та підвищення споживчих вимог, накладають специфічний відбиток і на функціонування сектору домашніх господарств. Дані обставини вимагають ґрунтовного аналізу логістичних детермінант розвитку сектору домашніх господарств, а отже і визначення місця та ролі домогосподарств у логістичних

системах.

Підставою для розгляду сектору домашніх господарств як важливої ланки логістичної системи є той факт, що домогосподарства функціонують у комерційному середовищі, оскільки у середньому понад 80% своїх витрат вони спрямовують на купівлю товарів і послуг, взаємодіючи з ринковою інфраструктурою [1].

Відповідно до офіційних Даних державної служби статистики України у 2016 році кінцеві споживчі витрати сектору домашніх господарств склали 15379741 млн. грн., тобто майже 65% ВВП. У 2015 році фактичну кінцеве споживання сектору домашніх господарств становило 1553757 млн. грн. або 78% валового внутрішнього продукту. На частку сукупних середньомісячних витрат домогосподарств припало 4952 грн., при цьому, з них на частку споживчих витрат - 92%[1].

Отже, обсяги потоку товарів та послуг від торгівельних підприємств та підприємств, які надають послуги, до сектору домашніх домогосподарств, досить значні.

Крім того, сектор домашніх господарств 20% своїх потреб покриває шляхом власного виробництва та натуральної оплати праці, причому частина цієї продукції потім продається на ринках, що засвідчує провадження домогосподарствами комерційної діяльності [1].

Аналіз показав, що у секторі домашніх господарствах зосереджено 35-40% національного матеріального запасу [1]. Саме тому, домогосподарства слід розглядати як кінцеву ланку логістичної системи.

Отже, домогосподарства притаманні такі функції як: забезпечення власних потреб у необхідних матеріальних ресурсах, оптимізація складування, зберігання запасів і готової продукції, реалізація найбільш вигідного транспортування, управління інформаційною інфраструктурою тощо.

З вищезазначеного випливає, що сектор домашніх господарств є важливим суб'єктом логістичної системи (заключною ланкою), а домогосподарствам як інституційним одиницям, які входять до цього сектора національної економіки і є кінцевими самостійними осередками суспільства у тій чи іншій мірі властиві усі функціональні сфери логістики, насамперед закупівельна, розподільча, транспортна, інформаційна тощо.

Проте слід зауважити, що серед ланок логістичних систем вчені-науковці переважно розглядають підприємства-виробників продукції, оптово-посередницькі організації, підприємства-споживачів продукції виробничо-технічного призначення, підприємства роздрібної торгівлі та транспортно-експедиційні підприємства [2].

У ролі заключних споживачів (покупців) у більшості випадків, на

думку науковців, здебільшого виступають виробничі та роздрібні торговельні підприємства [3, с. 21-22]. Якщо мова іде про продукцію виробничо-технічного призначення, то із таким припущенням можна погодитися, проте щодо руху споживчих товарів або товарів народного вжитку - ні.

Адже здійснені нами дослідження підтверджують, що в якості кінцевого споживача товарів у системі постачання варто розглядати сектор домашніх домогосподарств, тому що як правило, під споживачами і покупцями маються на увазі саме домогосподарства.

На наш погляд, логістична система повинна враховувати діяльність сектора домашніх господарств, а отже відображати рух матеріальних та супутніх потоків від виробників до споживачів (домогосподарств), формування товарних і споживчих запасів домогосподарств та включати наступні підсистеми: виробництво, оптова торгівля, торгові посередники, роздрібна торгівля, домогосподарства (як споживачі та як виробники) [4, с. 171].

Новизна застосування логістичного підходу у забезпеченні розвитку сектору домашніх господарств полягає в інтеграції постачальницької, закупівельної, виробничої, збутової, (розподільчої), транспортної, інформаційної та інших видів логістики з метою досягнення бажаного результату з мінімальними витратами часу і ресурсів шляхом оптимального наскрізного управління матеріальними та інформаційними потоками як на макро - і мікрорівнях, так і на рівні функціонування домогосподарств. Таким чином, логістика працює, перш за все, на споживача, прагнучи максимально задовольнити його запити.

Проте усвідомленого і цілеспрямованого застосування системи логістичних методологій для забезпечення розвитку сектору домашніх господарств досі не спостерігається. Разом із тим, поле діяльності у цьому напрямку надзвичайно широке, і його освоєння може забезпечити значне покращення з точки зору прискорення руху матеріальних потоків і нових мотивацій поведінки домогосподарств на товарних ринках та у сфері послуг.

В Україні ринок логістичних послуг наразі знаходиться на початковій стадії розвитку. Вітчизняна логістика істотно відстає від західних компаній, що працюють у даній сфері. Жорсткі вимоги ринку до скорочення логістичних витрат змушують домогосподарства оцінювати свій реальний стан та потенціал у питаннях продуктивності та ефективності руху товару. Сьогодні все частіше більшість робіт щодо доставки, складування, вантажопереробки, а інколи й усі перераховані види робіт передаються логістичним операторам. Ринок логістичних послуг поступово розвивається, і у подальшому він повинен захопити у

сферу свого обслуговування такий важливий суб'єкт економіки як домогосподарство. Тому оптимальну поведінку і ефективність функціонування домогосподарств, а отже і розвиток сектору домашніх господарств сьогодні визначають знання у сфері логістики.

Таким чином, з огляду на велику різноманітність домогосподарств, діапазон застосування логістичних рішень щодо них може бути різним. Так, у деяких випадках він буде включати логістику виробництва, закупівель, реалізації, транспортування і запасів, тоді як в інших – тільки логістику закупівель, транспортування та запасів. Очевидно, що логістичні технології для сектору домашніх господарств будуть мати певну специфіку. Окреслити цю специфіку необхідно уже найближчим часом, щоб, спираючись на неї, створити адекватний логістичний апарат, який сприятиме забезпеченню ефективного функціонування розвитку сектору домашніх господарств.

Застосування логістичних концепцій стосовно домогосподарств (організація їх товарозабезпечення, розвиток сфери послуг, забезпечення внутрішнього руху отриманих продуктів) є необхідним та важливим, адже це сприятиме підвищенню ефективності використання торгового і виробничого капіталу та поліпшенню забезпечення сектору домашніх домогосподарств необхідними, доступними та якісними товарами та послугами.

Використання логістичних підходів, усіх засобів та інструментів логістики у сфері забезпечення розвитку сектору домашніх домогосподарств дозволить знайти нові напрямки для кардинального підвищення ефективності використання торгового і виробничого капіталу, забезпечити конкурентоспроможність та сталий розвиток усіх учасників логістичних систем, у тому числі й домогосподарств, які, безумовно, слід вважати основною їх ланкою.

Бібліографія

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Зуева О.Н. Логистическое функционирование домашних хозяйств. Екатеринбург: Изд-во Урал. гос. экон ун-та, 2007. 254 с.
3. Современная логистика [Текст]: пер. с англ. / Дж. Джонсон [и др.] – 7-е изд. – М.: Вильямс, 2004. – 624 с.
4. Ціщик Р.В., Котис Н.В. Логістичні аспекти функціонування сектору домашніх господарств: торетичне обґрунтування та статистичні оцінки / Р.В. Ціщик, Н.В. Котис // Науковий вісник УНУ– 2017. – Випуск 14. Частина 2. С. 170 – 175